ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 5

C5PAD20C0T01

DIDAKTICKÝ TEST

Jméno a příjmení

Počet úloh: 28

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Základní informace k zadání zkoušky

- **Časový limit** pro řešení didaktického testu **je uveden na záznamovém archu**.
- U každé úlohy je uveden maximální počet bodů.
- Za neuvedené řešení úlohy či za nesprávné řešení úlohy jako celku **se neudělují záporné body**.
- **Odpovědi pište do záznamového archu.** Při zápisu použijte modře nebo černě píšící propisovací tužku, která píše **dostatečně silně a nepřerušovaně**. Poznámky si můžete dělat do testového sešitu, nebudou však předmětem hodnocení.
- **Nejednoznačný nebo nečitelný zápis odpovědi bude považován za chybné řešení.**

Pokyny k úlohám s nabídkou odpovědi

- U všech úloh/podúloh je **právě jedna odpověď správná**.
- Odpověď na úlohu/podúlohu zřetelně zakřížkujte v záznamovém archu podle obrázku.

	A	B	C	D
4	☐	☐	☒	☐

- Pokud budete chtít svou odpověď opravit, pečlivě zabarvěte původně zakřížkovaný čtvereček a zakřížkujte nový čtvereček. Jakýkoliv jiný způsob záznamu odpovědí a jejich oprav bude považován za nesprávnou odpověď.

	A	B	C	D
4	☒	☐	■	☐

Pokyny k úlohám bez nabídky odpovědi

- Odpovědi **pište čitelně** do vyznačených bílých polí. Povoleno je psací i tiskací písmo a číslice. Při psaní **rozlišujte velká a malá písmena**.

12

- Pokud budete chtít tuto odpověď opravit, původní odpověď přeškrtněte a novou odpověď zapište do stejného pole.
- Za chybu se považuje nesprávná (tj. i nadbytečná) nebo chybějící dílčí odpověď. Maximální dosažitelné bodové hodnocení za úlohu se sníží o započítané chyby.

TESTOVÝ SEŠIT NEOTVÍREJTE, POČKEJTE NA POKYN!

Předmětem autorských práv Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání
Veřejně nepřístupná informace podle § 60b odst. 3 a § 80b školského zákona

1 bod

1 Které z následujících souvětí je zapsáno pravopisně správně?

A) Předpověď slibovala sluný den, proto použili účiný krém na opalování.
B) Předpověď slibovala slunný den, proto použili účiný krém na opalování.
C) Předpověď slibovala sluný den, proto použili účinný krém na opalování.
D) Předpověď slibovala slunný den, proto použili účinný krém na opalování.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 2–5

TEXT 1

(**1**) Narodilo se štěně,
lidí se nebálo,
se svým stínem na stěně to štěně
celej den si hrálo.

(**2**) A když povyrostlo víc,
protáhlo si nohy,
vydalo se do ulic, do vesnic
očuchávat rohy.

(**3**) Čuchá tady, čuchá tam
a ocasem vrtí,
uviděl ho jeho pán, grobián,
rozvzteklil se k smrti:

(**4**) Aby pes znal celou ves,
to jsou ňáký mravy?
Takovej všetečnej pes na řetěz,
to mu mravy spraví!

(**5**) **A tak na řetěze rost**,
až z něj vyrost hafan.
Jednou mu pán pro radost dával kost
a byl zle porafán.

(**6**) Jak to, že ten pes kouše,
sám sebe se tázal,
dřív neublížil mouše, proč kouše,
když jsem ho uvázal?

(**7**) Seběhla se celá ves
a pánovi praví:
Celej svět už ví to dnes, že řetěz
mravy nenapraví.

(*Vzhledem k povaze jedné z úloh není zdroj výchozího textu uveden.*)

TEXT 2

Když se v jedné sloce vyskytují verše, které se rýmují a zároveň končí slovy, z nichž jedno je celé obsaženo v druhém slově (např. předpos**lední** – **lední**), vzniká **rýmové echo**.

Místo předposlední
při tom závodě
získal medvěd lední
kvůli nehodě.

(*CZVV*)

1 bod

2 Které z následujících tvrzení vyplývá z úseku podtrženého v TEXTU 1?

A) Když jedince zbavíme svobody, jeho chování se nezlepší.
B) Jestliže jedince nezbavíme svobody, jeho chování se zhorší.
C) Celá společnost se začne chovat lépe, pokud každého jedince budeme držet zkrátka.
D) Celá společnost se nebude chovat lépe, dokud každého jedince nezačneme držet zkrátka.

1 bod

3 Které z následujících tvrzení o TEXTU 1 je pravdivé?

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.

A) Rýmové echo se vyskytuje ve třetí sloce.
B) Rýmové echo se vyskytuje ve čtvrté sloce.
C) Rýmové echo se vyskytuje v páté sloce.
D) Rýmové echo se vyskytuje v sedmé sloce.

max. 2 body

4 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

		A	N
4.1	Jde o ukázku uměleckého textu.	☐	☐
4.2	V první sloce se vyskytuje slovo zdrobnělé.	☐	☐
4.3	V druhé sloce má první verš o jednu slabiku více než verš bezprostředně následující.	☐	☐
4.4	V každém ze tří tučně vyznačených veršů se vyskytuje nespisovný tvar slova.	☐	☐

max. 2 body

5

5.1 Napište současné spisovné podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného <u>třísla</u>bičné, je příbuzné se slovem KOST a skloňuje se podle vzoru MUŽ.

5.2 Napište současné spisovné podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného <u>třísla</u>bičné, je příbuzné se slovem STĚNA a skloňuje se podle vzoru ŽENA.

(*Současné* slovo znamená slovo používané v dnešní době, nikoli zastaralé. Slova *kost* a *stěna* pocházejí z TEXTU 1, správná odpověď se v TEXTU 1 nevyskytuje.)

---

max. 2 body

6 Rozhodněte o každé z následujících vět, zda je napsána pravopisně správně (A), nebo ne (N).

		A	N
6.1	I přes nečekaně nabyté bohatství žil strýc nadále velmi skromně.	☐	☐
6.2	Minulý víkend mezi námi bohužel došlo k dalšímu nedorozumění.	☐	☐
6.3	Za sychravého počasí psi jen zřídka opouštěli své vyhřáté příbytky.	☐	☐
6.4	Dva nejlepší sportovci si za vítězství odvezli krásně nablískané poháry.	☐	☐

---

max. 2 body

7 Vypište z každé z následujících vět (7.1–7.2) základní skladební dvojici.

(Základní skladební dvojice musí být zapsány pravopisně správně.)

7.1 Ten nejdůležitější dílek z mé nové stavebnice se mi předevčírem někam zatoulal.

7.2 Nápad naučit se kouzlit mi vnukl ten tajemný cestující s balíčkem karet v ruce.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 8–12

Na návrší si dívky a chlapci hrají na schovávanou. Vysoko nad nimi krouží jestřáb. Děvčata náhle vyplašila hejno koroptví. Všechny děti si rázem hrát přestanou a pozorují dravce útočícího na koroptve. Již jednu drží v pařátech a odlétá s ní. „Už nehrát. Chytat koroptve," obrací se Veverčák na ostatní chlapce. Kopčem a další dva souhlasně přikývnou. Zbylí hoši se opět zapojují do hry.

Čtyři hoši se prodírají křovím. Zdá se, že vůdcem této výpravy na koroptve je bystrý Kopčem. Jako první se vydává ze svahu dolů, Veverčák je mu v patách. Jejich druzi se opozdili, neboť začali sbírat dozrávající jahody. Kopčem vyčítavě pohlédne na mlsné jahodáře, ale mlčí. Sestupuje dál po svahu. **Hoří** loveckou náruživostí. Už ledacos dokáže sám, liščí zuby na jeho náhrdelníku o tom **svědčí**. Již brzy bude moct lovit s dospělými lovci. Posledně ho zahnali kameny, když se chtěl připojit k jejich výpravě na soby.

Znenadání Kopčem spatří, jak mu Veverčák **dává** rukou znamení. Kopčem se k němu tiše připlíží. Veverčák ukazuje někam mezi ostružinové keře. Nehnutě tam leží vyhublá liška. Když si hoši všimnou vran poletujících nad ní, Kopčem zašeptá: „Liška být mrtvá." Oba vykročí směrem k ní, když vtom se zvíře vymrští, chňapne jednu menší vránu do huby a začne utíkat. Než liška zaběhne do houští, Kopčem ji trefí kamenem do nohy. Tím jí **ztíží** útěk, zvíře nyní poskakuje po třech. Hoši se rozběhnou. Jsou zdatní běžci, jejich chodidla dávno přivykla ostrým kamínkům. Raněná liška prchá přímo k divoké řece. Chlapci doufají, že tam ji dohoní. Náhle se však vyčerpané zvíře ztratí v rákosí. Hoši na sebe zklamaně pohlédnou a pak se vrátí k ostatním.

(*E. Štorch, Lovci mamutů, upraveno*)

1 bod

8 Které z následujících tvrzení jednoznačně vyplývá z výchozího textu?

A) Výprava na koroptve, které se neúčastnili dospělí lovci, časově předcházela výpravě na soby.

B) Výprava na koroptve, které se neúčastnili dospělí lovci, časově nepředcházela výpravě na soby.

C) Výprava na soby, kterou podnikli dospělí lovci spolu s Kopčemem, časově předcházela výpravě na koroptve.

D) Výprava na soby, kterou podnikli dospělí lovci bez Kopčema, časově nepředcházela výpravě na koroptve.

1 bod

9 Které z následujících tvrzení je pravdivé?

(Posuzovaná slova jsou ve výchozím textu vyznačena tučně.)

A) Slovo *hasne* má opačný význam, než má v textu slovo *hoří*.

B) Slovo *škodí* má opačný význam, než má v textu slovo *svědčí*.

C) Slovo *bere* má opačný význam, než má v textu slovo *dává*.

D) Slovo *usnadní* má opačný význam, než má v textu slovo *ztíží*.

1 bod

10 Které z následujících slov <u>neobsahuje</u> předponovou část?

A) vysoko

B) vyhublá

C) vyčítavě

D) vyčerpané

1 bod

11 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytuje pouze jedno neohebné slovo?

A) zvíře nyní poskakuje po třech
B) liška prchá přímo k divoké řece
C) chňapne jednu menší vránu do huby
D) ukazuje někam mezi ostružinové keře

max. 2 body

12 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

		A	**N**
12.1	Dozrávající jahody, které sbírali chlapci z Kopčemovy výpravy, rostly pod svahem.	☐	☐
12.2	Během útoku dravce na koroptve bylo na návrší přítomno nejméně šest chlapců.	☐	☐
12.3	Kopčem s Veverčákem přestali pronásledovat zraněné zvíře kvůli ostrým kamínkům, které zpomalovaly jejich běh.	☐	☐
12.4	Poté, co si Kopčem s Veverčákem všimli vran poletujících nad liškou, dospěl Kopčem k závěru, který se vzápětí ukázal jako mylný.	☐	☐

---

max. 3 body

13 Přiřaďte k jednotlivým možnostem (13.1–13.3) odpovídající tvrzení (A–E).

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

Příklad: *Jirka ji přemlouval, aby s ním šla ven, ale ona se musela učit.* – Tento větný celek je souvětím, které se skládá ze tří vět.

13.1 Dnes jsme si povídali o knihách, které rádi čteme. Oblíbené jsou příběhy o Harrym Potterovi, kouzelnickém učni z Bradavic. _____

13.2 Náš povedený sněhulák, ozdobený mrkví a uhlím, začal nečekaně rychle tát. Kdo se na něj nestihl včera podívat, našel dnes už jen hroudu sněhu. _____

13.3 Nikdo nevěděl, kam se chlapec ukryl, a proto všichni zmateně pobíhali po chalupě. Snad nespadl do sklepa, přeplněného nejrůznějším harampádím. _____

A) Každý z obou větných celků je souvětí, které se skládá ze dvou vět.
B) První větný celek je věta jednoduchá, druhý větný celek je souvětí, které se skládá ze dvou vět.
C) První větný celek je souvětí, které se skládá ze dvou vět, druhý větný celek je věta jednoduchá.
D) První větný celek je souvětí, které se skládá ze tří vět, druhý větný celek je věta jednoduchá.
E) První větný celek je souvětí, které se skládá ze tří vět, druhý větný celek je souvětí, které se skládá ze dvou vět.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 14

Jako malý jsem se učil hrát na housle. Moc mně to bavilo. Díky své píli jsem se brzy stal členem místního orchestru. Nastaly opravdu krásné časy.

Pravidelně jsme se setkávali ve starobylém domě se třemi koncertními sály. Náš dirigent Karásek byl vlídný člověk, vždy nás vítal s úsměvem. Jediné, co ho rozzlobilo, byl nepořádek. Žáčka se špinavými botami ihned vykázal ven.

Jakmile jsme si připravili noty, pan Karásek začal zběsile mávat hůlkou. Jednou mu vyletěla z ruky a nebyla k nalezení. Uplinulo mnoho let, než jsem tajemství zmizelé hůlky odhalil. Dva kluci ji schovali, protože pospíchali na fotbalový zápas. Už jsem zapomněl, jak se tehdy pan Karásek zachoval. Vím ale, že díky němu jsem oběvil kouzlo hudby.

(*CZVV*)

max. 4 body

14 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu. Doporučení: Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou. Slovo *dirigent* je zapsáno správně.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOZE 15

TEXT 1

Byl chovatelem poštovních holubů.
Zaslal jen neúplný seznam.
Na krajnici stálo jakési auto.
Napsal zajímavý popis zimní krajiny.
Měl opravdu velký vztek.
Babička pomalu usrkávala čaj.
Rád se procházel po odlehlých místech.
Vše žákům trpělivě vysvětlil.
Během plavby zažil dobrodružství.
Stejně se to časem rozkřikne.

(*CZVV*)

TEXT 2

Souhláska je **slabikotvorná** pouze tehdy, když společně s jednou nebo více souhláskami tvoří slabiku, která neobsahuje žádnou samohlásku ani dvojhlásku.

- Slovo SLZA obsahuje slabikotvornou souhlásku L.
- Slovo SLIMÁK slabikotvornou souhlásku neobsahuje.

(*CZVV*)

max. 3 body

15 Vypište z TEXTU 1 tři slova obsahující slabikotvornou souhlásku.

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2. Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

3 body

16 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) za sebou tak, aby na sebe navazovaly.

A) „Neboj, budeme se vídat po škole!" utěšovala ji Reiko. Lenka se vydala sama do učebny A1. Když usedla do lavice, rozhlédla se. Lidé se k sobě chovali moc mile.

B) „Jsem madame Tomasini," hodila na stůl několik knížek, „vaše profesorka. Jsem Korsičanka. My na Korsice jsme divocí, takže jestli nebudete dobře pracovat, pak…" Snědá ruka nečekaně zašermovala Lence u hrdla, až sebou dívka trhla.

C) Zato její japonská kamarádka Reiko uspěla na sto procent! Lenka posmutněla. Je jasné, že do stejné třídy chodit nebudou.

D) Usmívali se, podávali si ruce, jako by se znali. Pak do třídy vešla učitelka, snědá, černovlasá, s jiskřivýma očima. Jde z ní trochu strach, pomyslela si Lenka.

E) „To byl samozřejmě vtip!" rozesmála se učitelka. „Teď se seznámíme! Každý poví, odkud pochází."

F) První den ve francouzské škole Lenku čekaly rozřazovací testy. Doufala, že se umístí mezi nejpokročilejšími, ale zjistila, že tak dobrá není. Vše bylo příliš těžké.

(*M. Drijverová, Lenka au-pair, upraveno*)

První část: _____

Druhá část: _____

Třetí část: _____

Čtvrtá část: _____

Pátá část: _____

Šestá část: _____

---

max. 2 body

17 Na každé vynechané místo (*****) v českých ustálených slovních spojeních doplňte příslušné slovo.

17.1 Moje sestra vždy ohrnovala nos nad chlebem, jedla jen rohlíky. Po celodenní túře ale chléb ještě ráda snědla. Inu, hlad je nejlepší *****.

17.2 Když se ve městě postavil obří zábavní park, za chvíli byly hotely pro turisty na každém rohu. Rostly jako ***** po dešti.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 18–23

(**1**) Anglické souostroví Farne je domovem více než 170 000 vodních ptáků, třeba papuchalků severních či kormoránů chocholatých. Svá hnízda zde staví také 2 000 párů rybáků dlouhoocasých. Tito drobní opeřenci, vážící pouhých 100 gramů, patří mezi stěhovavé ptáky. Jsou vytrvalými letci a **právem** jsou považováni za šampiony v dálkových přeletech. Jejich migrační cesta (migrace je přesun živočichů z jedné oblasti do druhé) vede ze severní polokoule Země na polokouli jižní a zpět.

(**2**) Britští vědci se rozhodli o rybácích hnízdících na souostroví Farne získat podrobnější informace. Vybavili proto 53 rybáků měřicím zařízením a sledovali jejich let. Celkem 47 z nich se ze svého zimoviště vrátilo zpět na Farne. Zde se tito ptáci uhnízdili nejspíš na stejném místě jako předtím. Data **dále** ukázala, že Indický oceán rybáci přeletěli bez přestávky. Svou běžnou potravu lovili za letu.

Vědcům se podařilo shromáždit důkazy o ohromujících výkonech ptáčků, kteří váží méně než průměrný mobil. V odborném článku zveřejnili také detaily o nejdelší zaznamenané ptačí migraci. Jeden sledovaný rybák dlouhoocasý totiž zdolal při přesunu z Farne do antarktického zimoviště a zpět neuvěřitelných 96 000 kilometrů. Tento ptačí rekordman započal svůj tah 25. července 2015, na pobřeží Antarktidy se dostal 3. listopadu téhož roku. Po třech měsících pobytu v této oblasti Antarktidu opustil a vydal se na zpáteční cestu. 10. dubna se ocitl na cípu jižní Afriky, **pak** pokračoval na sever a na Farne doletěl 4. května 2016.

Rybáci dlouhoocasí se dožívají až třiceti let. Někteří tedy mohou za svůj život nalétat tolik kilometrů, že by to vystačilo **skoro** na čtyři zpáteční cesty na Měsíc.

(*www.sciencedaily.com; avifauna.cz; www.idnes.cz, upraveno*)

max. 2 body

18 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

		A	N
18.1	Na souostroví Farne hnízdí celkem 2 000 rybáků dlouhoocasých.	☐	☐
18.2	Od chvíle, kdy ptačí rekordman opustil Antarktidu, do chvíle, kdy 10. dubna 2016 přistál na cípu jižní Afriky, uběhlo více než 5 měsíců.	☐	☐
18.3	Termín migrační cesta se používá výhradně v souvislosti se živočichy, kteří se přesouvají ze severní polokoule Země na polokouli jižní a zpět.	☐	☐
18.4	Trasu dlouhou 96 000 km překonal jeden rybák dlouhoocasý díky tomu, že jako jediný z tohoto druhu ptáků měl menší hmotnost než průměrný mobil.	☐	☐

1 bod

19 Které z následujících tvrzení je pravdivé?

(Všechna posuzovaná slovní spojení pocházejí z první části výchozího textu.)

A) Slovní spojení *kormorán chocholatý* je významově nadřazené slovnímu spojení *vodní pták*.

B) Slovní spojení *rybák dlouhoocasý* je významově nadřazené slovnímu spojení *vytrvalý letec*.

C) Slovní spojení *rybák dlouhoocasý* je významově podřazené slovnímu spojení *stěhovavý pták*.

D) Slovní spojení *kormorán chocholatý* je významově podřazené slovnímu spojení *papuchalk severní*.

1 bod

20 Které z následujících tvrzení o slovech tučně vyznačených ve výchozím textu <u>není</u> pravdivé?

A) Pokud slovo *právem* nahradíme slovem *oprávněně*, význam textu zůstane zachován.
B) Pokud slovo *dále* nahradíme slovem *daleko*, význam textu zůstane zachován.
C) Pokud slovo *pak* nahradíme slovem *potom*, význam textu zůstane zachován.
D) Pokud slovo *skoro* nahradíme slovem *téměř*, význam textu zůstane zachován.

1 bod

21 Úsek č. 1: Vybavili proto 53 rybáků měřicím zařízením a sledovali jejich let.

Úsek č. 2: Zde se tito ptáci uhnízdili nejspíš na stejném místě jako předtím.

Které z následujících tvrzení o těchto dvou úsecích výchozího textu je pravdivé?

A) Pouze v úseku č. 1 je obsažena domněnka.
B) Pouze v úseku č. 2 je obsažena domněnka.
C) V každém z těchto úseků je obsažena domněnka.
D) V žádném z těchto úseků není obsažena domněnka.

max. 3 body

22 Vypište z <u>první části</u> výchozího textu tři zájmena.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

max. 2 body

23 Rozhodněte o každém z následujících úseků výchozího textu, zda se v něm vyskytují dvě podstatná jména užitá ve stejném pádě (A), nebo ne (N).

		A	N
23.1	rekordman započal svůj tah	☐	☐
23.2	svou běžnou potravu lovili za letu	☐	☐
23.3	o rybácích hnízdících na souostroví	☐	☐
23.4	v odborném článku zveřejnili také detaily	☐	☐

---

1 bod

24 Která z následujících vět obsahuje pravopisnou chybu?

A) Kvůli poškozenému lýku jedle na mítině usychají.
B) Kožíšek spícího netopýra nám připomínal měkký plyš.
C) Drzí hlodavci okamžitě vyslídili naše nouzové zásoby obilí.
D) Syčící užovka upírala své třpytivé oči na plazícího se hlemýždě.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–27

(**1**) Naše svačina často skončí v koši jen proto, že na ni nemáme chuť. Jídla bychom si ale měli vážit. Uvědomme si, že svým přístupem k potravinám ovlivňujeme budoucnost celé planety. Podle odhadů bude v roce 2050 na Zemi žít 9,7 miliardy obyvatel (přitom v roce 1960 zde žily jen tři miliardy lidí). Budou mít příští generace co jíst?

Situace ale není růžová ani dnes. ***** Dostatek potravy nemá každý devátý obyvatel Země. Zároveň však potravinami plýtváme! Ve státech Evropské unie se ročně znehodnotí bezmála 89 milionů tun jídla – to je, jako by každý člověk týdně vyhodil čtyři celé pokrmy. Spolu s potravinami přijdou nazmar i paliva, hnojiva a voda použité na jejich výrobu. Navíc nesnědené potraviny většinou míří do spaloven, místo aby se užitečně rozložily na kompostu.

(**2**) Ke změně může přispět každý z nás. Inspiraci přináší třeba mezinárodní projekt *Menu pro změnu*, který se zaměřuje na zodpovědný přístup ke spotřebě potravin. Do tohoto projektu se zapojilo již devět evropských zemí včetně České republiky.

(*www.eatresponsibly.eu, upraveno*)

1 bod

25 Které z následujících tvrzení jednoznačně vyplývá z výchozího textu?

A) Hnojiva použitá na výrobu potravin se vozí do spaloven místo na kompost.

B) Za posledních šedesát let vzrostl počet obyvatel na Zemi o více než šest miliard.

C) Každý člověk žijící v některém ze států Evropské unie vyhodí jednou za týden čtyři celé pokrmy.

D) Do projektu *Menu pro změnu* se začlenila Česká republika a dalších osm evropských zemí.

1 bod

26 Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

A) Někteří lidé totiž už teď trpí hlady.

B) Většina lidí na Zemi už teď trpí hlady.

C) Vždyť někteří lidé už naštěstí hlady netrpí.

D) Vždyť většina lidí na Zemi už naštěstí hlady netrpí.

1 bod

27 Které z následujících tvrzení o větách podtržených ve výchozím textu je pravdivé?

A) V každé z těchto vět se vyskytuje sloveso užité v podmiňovacím způsobu.

B) V žádné z těchto vět se nevyskytuje sloveso užité v podmiňovacím způsobu.

C) Sloveso užité v podmiňovacím způsobu se vyskytuje pouze ve větě z první části textu.

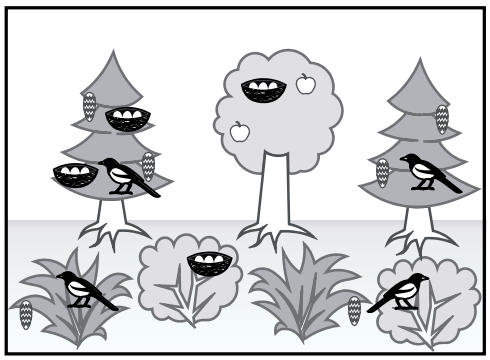
D) Sloveso užité v podmiňovacím způsobu se vyskytuje pouze ve větě z druhé části textu.

max. 4 body

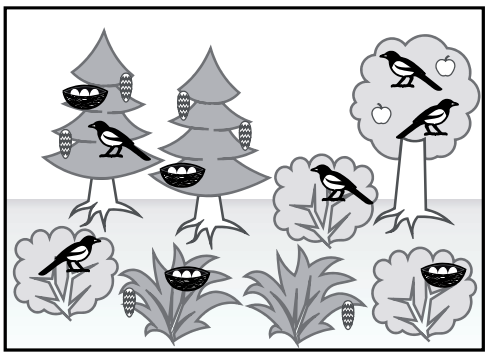
28 Přiřaďte k jednotlivým obrázkům (28.1–28.4) odpovídající popis (A–F).

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

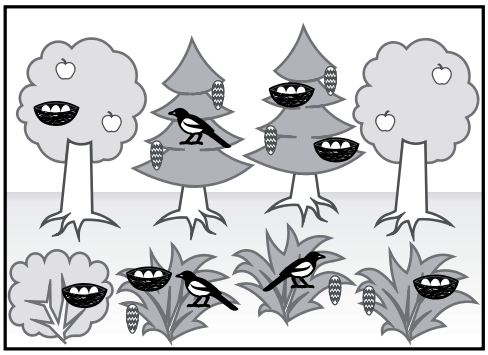
28.1

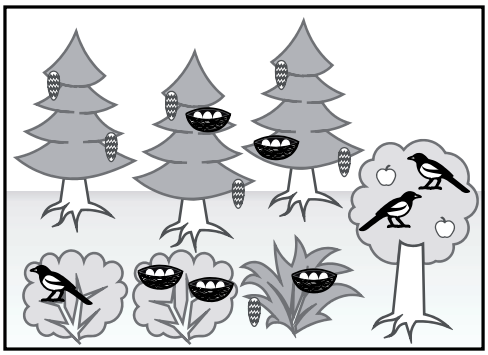
28.2

28.3

28.4

(*CZVV*)

A) Celkový počet strak je lichý. Polovina ze všech hnízd je na stromech. Listnatých stromů je méně než jehličnatých.

B) Listnatých dřevin je lichý počet. Stromů není méně než keřů. Na všech keřích dohromady je více strak než hnízd.

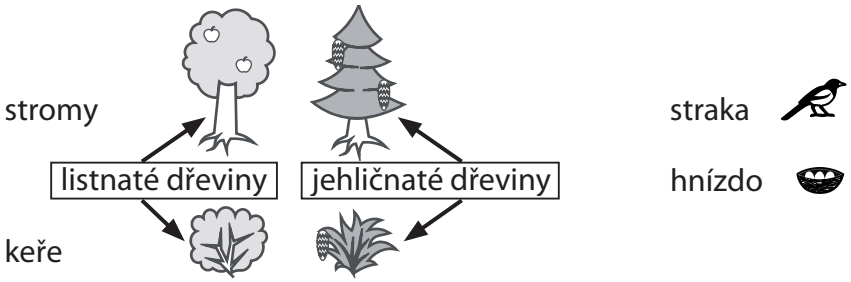
C) Listnatých stromů je lichý počet. Polovinu ze všech jehličnatých dřevin tvoří keře. Na všech stromech dohromady je více hnízd než strak.

D) Jehličnatých dřevin je sudý počet. Na keřích je méně strak než na stromech. Počet hnízd na stromech není shodný s počtem hnízd na keřích.

E) Jehličnatých stromů je sudý počet. Na všech stromech dohromady je méně strak než hnízd. Počet hnízd na stromech je shodný s počtem hnízd na keřích.

F) Celkový počet hnízd je sudý. Méně než polovinu ze všech listnatých dřevin tvoří stromy. Počet jehličnatých stromů není shodný s počtem jehličnatých keřů.

Vysvětlivky:

ZKONTROLUJTE, ZDA JSTE DO ZÁZNAMOVÉHO ARCHU UVEDL/A VŠECHNY ODPOVĚDI.

cermat

JEDNOTNÉ PŘIJÍMACÍ ZKOUŠKY 2020

KLÍČ SPRÁVNÝCH ŘEŠENÍ

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 5 A

KÓD TESTU: C5PAD20C0T01

Počet úloh	Celkem	Uzavřených	Otevřených
	28	**22**	**6**

Úloha	Správné řešení	Body
1	D	**1**
2	A	**1**
3	D	**1**
4		**max. 2 body** 4 podúlohy 2 b. 3 podúlohy 1 b. 2 a méně podúloh 0 b.
4.1	ANO	
4.2	NE	
4.3	ANO	
4.4	ANO	
5		**max. 2 body** 1 b. 1 b.
5.1	např. kostlivec	
5.2	např. nástěnka, zástěna	
6		**max. 2 body** 4 podúlohy 2 b. 3 podúlohy 1 b. 2 a méně podúloh 0 b.
6.1	ANO	
6.2	ANO	
6.3	ANO	
6.4	NE	
7		**max. 2 body** 1 b. 1 b.
7.1	podmět: **dílek**; přísudek: **se zatoulal**	
7.2	podmět: **cestující**; přísudek: **vnukl**	
	ZSD musí být správně určena, správně rozdělena na podmětovou a přísudkovou část a pravopisně správně zapsána.	
8	B	**1**
9	D	**1**
10	A	**1**
11	C	**1**
12		**max. 2 body** 4 podúlohy 2 b. 3 podúlohy 1 b. 2 a méně podúloh 0 b.
12.1	NE	
12.2	ANO	
12.3	NE	
12.4	ANO	
13		**max. 3 body** 1 b. 1 b. 1 b.
13.1	C	
13.2	B	
13.3	D	
14	mě/mne, sály, uplynulo, objevil Za chybu je považováno: a) nenalezení slova s pravopisnou chybou, b) zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy. Příklad hodnocení: mě, sály, zbjesile (2 slova nenalezena, 1 slovo neodpovídá zadání = 3 chyby) → 1 bod	**max. 4 body** 0 chyb 4 b. 1 chyba 3 b. 2 chyby 2 b. 3 chyby 1 b. 4 a více chyb 0 b.

Předmětem autorských práv Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání

15	neúplný, usrkávala, trpělivě Za chybu je považováno: a) nenalezení slova se slabikotvornou souhláskou, b) zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy. Příklad hodnocení: neúplný, dobrodružství (2 slova nenalezena, 1 slovo neodpovídá zadání = 3 chyby) → 0 bodů	**max. 3 body** 0 chyb 3 b. 1 chyba 2 b. 2 chyby 1 b. 3 a více chyb 0 b.
16		**3**
1. část	F	
2. část	C	
3. část	A	
4. část	D	
5. část	B	
6. část	E	
	Body lze získat pouze v případě, že všechny části textu jsou seřazeny správně. V ostatních případech bylo přiděleno 0 bodů.	
17		**max. 2 body**
17.1	hlad je nejlepší **kuchař**	1 b.
17.2	jako **houby** po dešti	1 b.
18		**max. 2 body** 4 podúlohy 2 b. 3 podúlohy 1 b. 2 a méně podúloh 0 b.
18.1	NE	
18.2	NE	
18.3	NE	
18.4	NE	
19	C	**1**
20	B	**1**
21	B	**1**
22	svá, tito, jejich Za chybu je považováno: a) nenalezení zájmena, b) zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy. Příklad hodnocení: svá, tito, pouhých (1 slovo nenalezeno, 1 slovo neodpovídá zadání = 2 chyby) → 1 bod	**max. 3 body** 0 chyb 3 b. 1 chyba 2 b. 2 chyby 1 b. 3 a více chyb 0 b.
23		**max. 2 body** 4 podúlohy 2 b. 3 podúlohy 1 b. 2 a méně podúloh 0 b.
23.1	NE	
23.2	NE	
23.3	ANO	
23.4	NE	
24	A	**1**
25	D	**1**
26	A	**1**
27	C	**1**
28		**max. 4 body**
28.1	C	1 b.
28.2	A	1 b.
28.3	E	1 b.
28.4	D	1 b.
CELKEM		**50 bodů**

Vzhledem k vysoké variabilitě možných žákovských odpovědí na otevřené úlohy neobsahuje tento klíč všechny akceptovatelné odpovědi.

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 5

C5PAD20C0T01

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 28

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

Předmětem autorských práv Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání

1 bod

1 Které z následujících souvětí je zapsáno pravopisně správně?

A) Předpověď slibovala sluný den, proto použili účiný krém na opalování.
B) Předpověď slibovala slunný den, proto použili účiný krém na opalování.
C) Předpověď slibovala sluný den, proto použili účinný krém na opalování.
D) Předpověď slibovala slunný den, proto použili účinný krém na opalování.

Zdůvodnění

- Přídavné jméno *slunný* má kořen *-slun-* a příponu *-ný* (*slun-ný*).
- Přídavné jméno *účinný* má kořen *-čin-* a příponu *-ný* (*účin-ný*).

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 2–5

TEXT 1

(**1**) Narodilo se štěně,
lidí se nebálo,
se svým stínem na stěně to štěně
celej den si hrálo.

(**2**) A když povyrostlo víc,
protáhlo si nohy,
vydalo se do ulic, do vesnic
očuchávat rohy.

(**3**) Čuchá tady, čuchá tam
a ocasem vrtí,
uviděl ho jeho pán, grobián,
rozvzteklil se k smrti:

(**4**) Aby pes znal celou ves,
to jsou ňáký mravy?
Takovej všetečnej pes na řetěz,
to mu mravy spraví!

(**5**) **A tak na řetěze rost**,
až z něj vyrost hafan.
Jednou mu pán pro radost dával kost
a byl zle porafán.

(**6**) Jak to, že ten pes kouše,
sám sebe se tázal,
dřív neublížil mouše, proč kouše,
když jsem ho uvázal?

(**7**) Seběhla se celá ves
a pánovi praví:
Celej svět už ví to dnes, že řetěz
mravy nenapraví.

(*Vzhledem k povaze jedné z úloh není zdroj výchozího textu uveden.*)

TEXT 2

Když se v jedné sloce vyskytují verše, které se rýmují a zároveň končí slovy, z nichž jedno je celé obsaženo v druhém slově (např. předpos**lední** – **lední**), vzniká **rýmové echo**.

Místo předposlední
při tom závodě
získal medvěd lední
kvůli nehodě.

(*CZVV*)

1 bod

2 Které z následujících tvrzení vyplývá z úseku podtrženého v TEXTU 1?

A) Když jedince zbavíme svobody, jeho chování se nezlepší.
B) Jestliže jedince nezbavíme svobody, jeho chování se zhorší.
C) Celá společnost se začne chovat lépe, pokud každého jedince budeme držet zkrátka.
D) Celá společnost se nebude chovat lépe, dokud každého jedince nezačneme držet zkrátka.

Zdůvodnění

Slovo *řetěz* v textu označuje uvázání na řetěz, tedy zbavení svobody, slovo *mravy* je zde užito ve významu *chování*. V podtrženém úseku je uvedeno, že *řetěz* (tj. zbavení svobody) *mravy nenapraví* (tj. nezlepší chování), tomu odpovídá tvrzení uvedené v možnosti A).

1 bod

3 Které z následujících tvrzení o TEXTU 1 je pravdivé?

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.

A) Rýmové echo se vyskytuje ve třetí sloce.
B) Rýmové echo se vyskytuje ve čtvrté sloce.
C) Rýmové echo se vyskytuje v páté sloce.
D) Rýmové echo se vyskytuje v sedmé sloce.

Zdůvodnění

Rýmové echo se vyskytuje v sedmé sloce TEXTU 1 (**praví** – nena**praví**): *Seběhla se celá ves / a pánovi praví / Celej svět už ví to dnes, že řetěz / mravy nenapraví.*

max. 2 body

4 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

		A	N
4.1	Jde o ukázku uměleckého textu.	☒	☐
4.2	V první sloce se vyskytuje slovo zdrobnělé.	☐	☒
4.3	V druhé sloce má první verš o jednu slabiku více než verš bezprostředně následující.	☒	☐
4.4	V každém ze tří tučně vyznačených veršů se vyskytuje nespisovný tvar slova.	☒	☐

Zdůvodnění

4.1 – Text má především funkci estetickou, jazykové prostředky užité v textu jsou příznačné pro umělecký styl.

4.2 – V první sloce se žádné slovo zdrobnělé nevyskytuje (slovo zdrobnělé je např. *štěňátko*, nikoli *štěně*).

4.3 – V druhé sloce je první verš sedmislabičný a druhý verš je šestislabičný.

4.4 – V každém ze tří tučně vyznačených veršů se vyskytuje nespisovný tvar slova: *celej den si hrálo*; *to jsou ňáký mravy*; *a tak na řetěze rost*.

max. 2 body

5

5.1 Napište současné spisovné podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného <u>třísla</u>bičné, je příbuzné se slovem KOST a skloňuje se podle vzoru MUŽ.

5.2 Napište současné spisovné podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného <u>třísla</u>bičné, je příbuzné se slovem STĚNA a skloňuje se podle vzoru ŽENA.

(*Současné* slovo znamená slovo používané v dnešní době, nikoli zastaralé. Slova *kost a stěna* pocházejí z TEXTU 1, správná odpověď se v TEXTU 1 nevyskytuje.)

Řešení

5.1 – např. kostlivec

5.2 – např. nástěnka

---

max. 2 body

6 Rozhodněte o každé z následujících vět, zda je napsána pravopisně správně (A), nebo ne (N).

		A	N
6.1	I přes nečekaně nabyté bohatství žil strýc nadále velmi skromně.	☒	☐
6.2	Minulý víkend mezi námi bohužel došlo k dalšímu nedorozumění.	☒	☐
6.3	Za sychravého počasí psi jen zřídka opouštěli své vyhřáté příbytky.	☒	☐
6.4	Dva nejlepší sportovci si za vítězství odvezli krásně nablískané poháry.	☐	☒

Zdůvodnění

Slovo *nablýskaný* je příbuzné s vyjmenovaným slovem *blýskat se*.

---

max. 2 body

7 Vypište z každé z následujících vět (7.1–7.2) základní skladební dvojici.

(Základní skladební dvojice musí být zapsány pravopisně správně.)

7.1 Ten nejdůležitější dílek z mé nové stavebnice se mi předevčírem někam zatoulal.

7.2 Nápad naučit se kouzlit mi vnukl ten tajemný cestující s balíčkem karet v ruce.

Řešení

7.1

podmět:
dílek
přísudek:
se zatoulal

7.2

podmět:
cestující
přísudek:
vnukl

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 8–12

Na návrší si dívky a chlapci hrají na schovávanou. Vysoko nad nimi krouží jestřáb. Děvčata náhle vyplašila hejno koroptví. Všechny děti si rázem hrát přestanou a pozorují dravce útočícího na koroptve. Již jednu drží v pařátech a odlétá s ní. „Už nehrát. Chytat koroptve," obrací se Veverčák na ostatní chlapce. Kopčem a další dva souhlasně přikývnou. Zbylí hoši se opět zapojují do hry.

Čtyři hoši se prodírají křovím. Zdá se, že vůdcem této výpravy na koroptve je bystrý Kopčem. Jako první se vydává ze svahu dolů, Veverčák je mu v patách. Jejich druzi se opozdili, neboť začali sbírat dozrávající jahody. Kopčem vyčítavě pohlédne na mlsné jahodáře, ale mlčí. Sestupuje dál po svahu. **Hoří** loveckou náruživostí. Už ledacos dokáže sám, liščí zuby na jeho náhrdelníku o tom **svědčí**. Již brzy bude moct lovit s dospělými lovci. Posledně ho zahnali kameny, když se chtěl připojit k jejich výpravě na soby.

Znenadání Kopčem spatří, jak mu Veverčák **dává** rukou znamení. Kopčem se k němu tiše připlíží. Veverčák ukazuje někam mezi ostružinové keře. Nehnutě tam leží vyhublá liška. Když si hoši všimnou vran poletujících nad ní, Kopčem zašeptá: „Liška být mrtvá." Oba vykročí směrem k ní, když vtom se zvíře vymrští, chňapne jednu menší vránu do huby a začne utíkat. Než liška zaběhne do houští, Kopčem ji trefí kamenem do nohy. Tím jí **ztíží** útěk, zvíře nyní poskakuje po třech. Hoši se rozběhnou. Jsou zdatní běžci, jejich chodidla dávno přivykla ostrým kamínkům. Raněná liška prchá přímo k divoké řece. Chlapci doufají, že tam ji dohoní. Náhle se však vyčerpané zvíře ztratí v rákosí. Hoši na sebe zklamaně pohlédnou a pak se vrátí k ostatním.

(*E. Štorch, Lovci mamutů, upraveno*)

1 bod

8 **Které z následujících tvrzení jednoznačně vyplývá z výchozího textu?**

A) Výprava na koroptve, které se neúčastnili dospělí lovci, časově předcházela výpravě na soby.

B) Výprava na koroptve, které se neúčastnili dospělí lovci, časově nepředcházela výpravě na soby.

C) Výprava na soby, kterou podnikli dospělí lovci spolu s Kopčemem, časově předcházela výpravě na koroptve.

D) Výprava na soby, kterou podnikli dospělí lovci bez Kopčema, časově nepředcházela výpravě na koroptve.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti B) dokládají následující úseky výchozího textu: *Čtyři hoši se prodírají křovím. Zdá se, že vůdcem této výpravy na koroptve je bystrý Kopčem.* (…) *Již brzy bude moct lovit s dospělými lovci. Posledně ho zahnali kameny, když se chtěl připojit k jejich výpravě na soby.*

1 bod

9 **Které z následujících tvrzení je pravdivé?**

(Posuzovaná slova jsou ve výchozím textu vyznačena tučně.)

A) Slovo *hasne* má opačný význam, než má v textu slovo *hoří*.

B) Slovo *škodí* má opačný význam, než má v textu slovo *svědčí*.

C) Slovo *bere* má opačný význam, než má v textu slovo *dává*.

D) Slovo *usnadní* má opačný význam, než má v textu slovo *ztíží*.

Zdůvodnění

- Slovo *hořet* je v textu užito ve významu *být něčím velmi zaujat, mít o něco velký zájem* → slova *hoří* a *hasne* nemají v příslušném slovním spojení opačný význam (*hoří loveckou náruživostí* × *hasne loveckou náruživostí*).
- Slovo *svědčit* je v textu užito ve významu *být důkazem, dokazovat* → slova *svědčí* a *škodí* nemají v příslušném slovním spojení opačný význam (*liščí zuby na jeho náhrdelníku o tom svědčí* × *liščí zuby na jeho náhrdelníku o tom škodí*).
- Slovo *dávat* je v textu užito ve spojení s podstatným jménem *znamení*, celé slovní spojení má význam *kynout (rukou, hlavou)* → slova *dává* a *bere* nemají v tomto slovním spojení opačný význam (*dává rukou znamení* × *bere rukou znamení*).

1 bod

10 Které z následujících slov <u>neobsahuje</u> předponovou část?

A) vysoko
B) vyhublá
C) vyčítavě
D) vyčerpané

Zdůvodnění

Slovo *vysoko* má kořen *vys-*, neobsahuje tedy žádnou předponovou část (slova příbuzná jsou např. na-výšit, pře-výšení, vys-očina).

Ostatní posuzovaná slova obsahují předponu *vy-* (*vyhublá* – slova příbuzná jsou např. po-hublý, z-hubnout; *vyčítavě* – slova příbuzná jsou např. s-čítat, po-čítání; *vyčerpané* – slova příbuzná jsou např. na-čerpat, pře-čerpání).

1 bod

11 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytuje pouze jedno neohebné slovo?

A) zvíře nyní poskakuje po třech
B) liška prchá přímo k divoké řece
C) chňapne jednu menší vránu do huby
D) ukazuje někam mezi ostružinové keře

Zdůvodnění

Neohebná slova jsou v posuzovaných úsecích výchozího textu zapsána červeně.

max. 2 body

12 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

		A	N
12.1	Dozrávající jahody, které sbírali chlapci z Kopčemovy výpravy, rostly pod svahem.	☐	☒
12.2	Během útoku dravce na koroptve bylo na návrší přítomno nejméně šest chlapců.	☒	☐
12.3	Kopčem s Veverčákem přestali pronásledovat zraněné zvíře kvůli ostrým kamínkům, které zpomalovaly jejich běh.	☐	☒
12.4	Poté, co si Kopčem s Veverčákem všimli vran poletujících nad liškou, dospěl Kopčem k závěru, který se vzápětí ukázal jako mylný.	☒	☐

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

---

max. 3 body

13 Přiřaďte k jednotlivým možnostem (13.1–13.3) odpovídající tvrzení (A–E).

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

Příklad: *Jirka ji přemlouval, aby s ním šla ven, ale ona se musela učit.* – Tento větný celek je souvětím, které se skládá ze tří vět.

13.1 Dnes jsme si povídali o knihách, které rádi čteme. Oblíbené jsou příběhy o Harrym Potterovi, kouzelnickém učni z Bradavic. _____

13.2 Náš povedený sněhulák, ozdobený mrkví a uhlím, začal nečekaně rychle tát. Kdo se na něj nestihl včera podívat, našel dnes už jen hroudu sněhu. _____

13.3 Nikdo nevěděl, kam se chlapec ukryl, a proto všichni zmateně pobíhali po chalupě. Snad nespadl do sklepa, přeplněného nejrůznějším harampádím. _____

A) Každý z obou větných celků je souvětí, které se skládá ze dvou vět.

B) První větný celek je věta jednoduchá, druhý větný celek je souvětí, které se skládá ze dvou vět.

C) První větný celek je souvětí, které se skládá ze dvou vět, druhý větný celek je věta jednoduchá.

D) První větný celek je souvětí, které se skládá ze tří vět, druhý větný celek je věta jednoduchá.

E) První větný celek je souvětí, které se skládá ze tří vět, druhý větný celek je souvětí, které se skládá ze dvou vět.

Zdůvodnění

13.1 – C)

První větný celek obsahuje dvě slovesa v určitém tvaru (*povídali jsme si, čteme*) → souvětí skládající se ze dvou vět.

Druhý větný celek obsahuje jedno sloveso v určitém tvaru (*jsou*) → věta jednoduchá.

13.2 – B)

První větný celek obsahuje jedno sloveso v určitém tvaru (*začal*) → věta jednoduchá.

Druhý větný celek obsahuje dvě slovesa v určitém tvaru (*nestihl, našel*) → souvětí skládající se ze dvou vět.

13.3 – D)

První větný celek obsahuje tři slovesa v určitém tvaru (*nevěděl, ukryl, pobíhali*) → souvětí skládající se ze tří vět.

Druhý větný celek obsahuje jedno sloveso v určitém tvaru (*nespadl*) → věta jednoduchá.

Žádná z posuzovaných možností neodpovídá ani tvrzení A), ani tvrzení E).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 14

Jako malý jsem se učil hrát na housle. Moc mně to bavilo. Díky své píli jsem se brzy stal členem místního orchestru. Nastaly opravdu krásné časy.

Pravidelně jsme se setkávali ve starobylém domě se třemi koncertními sáli. Náš dirigent Karásek byl vlídný člověk, vždy nás vítal s úsměvem. Jediné, co ho rozzlobilo, byl nepořádek. Žáčka se špinavými botami ihned vykázal ven.

Jakmile jsme si připravili noty, pan Karásek začal zběsile mávat hůlkou. Jednou mu vyletěla z ruky a nebyla k nalezení. Uplinulo mnoho let, než jsem tajemství zmizelé hůlky odhalil. Dva kluci ji schovali, protože pospíchali na fotbalový zápas. Už jsem zapomněl, jak se tehdy pan Karásek zachoval. Vím ale, že díky němu jsem oběvil kouzlo hudby.

(*CZVV*)

max. 4 body

14 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu. Doporučení: Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou. Slovo *dirigent* je zapsáno správně.

Zdůvodnění

- Zájmeno *já* je ve větě užito ve 4. pádě, správný tvar je tedy *mě*, případně *mne*.
- Podstatné jméno *sál* se skloňuje podle vzoru *hrad* (*hrady – sály*).
- Sloveso *uplynout* je příbuzné s vyjmenovaným slovem *plynout*.
- Sloveso *objevit* má kořen *-jev-* a předponu *ob-*, slova příbuzná jsou např. *z-jevení, vý-jev*.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOZE 15

TEXT 1

Byl chovatelem poštovních holubů.
Zaslal jen neúplný seznam.
Na krajnici stálo jakési auto.
Napsal zajímavý popis zimní krajiny.
Měl opravdu velký vztek.
Babička pomalu usrkávala čaj.
Rád se procházel po odlehlých místech.
Vše žákům trpělivě vysvětlil.
Během plavby zažil dobrodružství.
Stejně se to časem rozkřikne.

(*CZVV*)

TEXT 2

Souhláska je **slabikotvorná** pouze tehdy, když společně s jednou nebo více souhláskami tvoří slabiku, která neobsahuje žádnou samohlásku ani dvojhlásku.

- Slovo SLZA obsahuje slabikotvornou souhlásku L.
- Slovo SLIMÁK slabikotvornou souhlásku neobsahuje.

(*CZVV*)

max. 3 body

15 Vypište z TEXTU 1 tři slova obsahující slabikotvornou souhlásku.

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2. Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Zdůvodnění

Slabikotvornou souhlásku obsahují slova: neú**pl**ný (třetí slabika neobsahuje samohlásku ani dvojhlásku); u**sr**kávala (druhá slabika neobsahuje samohlásku ani dvojhlásku); **tr**pělivě (první slabika neobsahuje samohlásku ani dvojhlásku).

---

3 body

16 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) za sebou tak, aby na sebe navazovaly.

A) „Neboj, budeme se vídat po škole!" utěšovala ji Reiko. Lenka se vydala sama do učebny A1. Když usedla do lavice, rozhlédla se. Lidé se k sobě chovali moc mile.

B) „Jsem madame Tomasini," hodila na stůl několik knížek, „vaše profesorka. Jsem Korsičanka. My na Korsice jsme divocí, takže jestli nebudete dobře pracovat, pak…" Snědá ruka nečekaně zašermovala Lence u hrdla, až sebou dívka trhla.

C) Zato její japonská kamarádka Reiko uspěla na sto procent! Lenka posmutněla. Je jasné, že do stejné třídy chodit nebudou.

D) Usmívali se, podávali si ruce, jako by se znali. Pak do třídy vešla učitelka, snědá, černovlasá, s jiskřivýma očima. Jde z ní trochu strach, pomyslela si Lenka.

E) „To byl samozřejmě vtip!" rozesmála se učitelka. „Teď se seznámíme! Každý poví, odkud pochází."

F) První den ve francouzské škole Lenku čekaly rozřazovací testy. Doufala, že se umístí mezi nejpokročilejšími, ale zjistila, že tak dobrá není. Vše bylo příliš těžké.

(*M. Drijverová, Lenka au-pair, upraveno*)

První část: _____

Druhá část: _____

Třetí část: _____

Čtvrtá část: _____

Pátá část: _____

Šestá část: _____

Řešení

První část: F)

Druhá část: C)

Třetí část: A)

Čtvrtá část: D)

Pátá část: B)

Šestá část: E)

F) První den ve francouzské škole Lenku čekaly rozřazovací testy. Doufala, že se umístí mezi nejpokročilejšími, ale zjistila, že tak dobrá není. Vše bylo příliš těžké. **C)** Zato její japonská kamarádka Reiko uspěla na sto procent! Lenka posmutněla. Je jasné, že do stejné třídy chodit nebudou. **A)** „Neboj, budeme se vídat po škole!" utěšovala ji Reiko. Lenka se vydala sama do učebny A1. Když usedla do lavice, rozhlédla se. Lidé se k sobě chovali moc mile. **D)** Usmívali se, podávali si ruce, jako by se znali. Pak do třídy vešla učitelka, snědá, černovlasá, s jiskřivýma očima. Jde z ní trochu strach, pomyslela si Lenka. **B)** „Jsem madame Tomasini," hodila na stůl několik knížek, „vaše profesorka. Jsem Korsičanka. My na Korsice jsme divocí, takže jestli nebudete dobře pracovat, pak…" Snědá ruka nečekaně zašermovala Lence u hrdla, až sebou dívka trhla. **E)** „To byl samozřejmě vtip!" rozesmála se učitelka. „Teď se seznámíme! Každý poví, odkud pochází."

---

max. 2 body

17 Na každé vynechané místo (*****) v českých ustálených slovních spojeních doplňte příslušné slovo.

17.1 Moje sestra vždy ohrnovala nos nad chlebem, jedla jen rohlíky. Po celodenní túře ale chléb ještě ráda snědla. Inu, hlad je nejlepší *****.

17.2 Když se ve městě postavil obří zábavní park, za chvíli byly hotely pro turisty na každém rohu. Rostly jako ***** po dešti.

Řešení

17.1 – hlad je nejlepší kuchař

17.2 – jako houby po dešti

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 18–23

(**1**) Anglické souostroví Farne je domovem více než 170 000 vodních ptáků, třeba papuchalků severních či kormoránů chocholatých. Svá hnízda zde staví také 2 000 párů rybáků dlouhoocasých. Tito drobní opeřenci, vážící pouhých 100 gramů, patří mezi stěhovavé ptáky. Jsou vytrvalými letci a **právem** jsou považováni za šampiony v dálkových přeletech. Jejich migrační cesta (migrace je přesun živočichů z jedné oblasti do druhé) vede ze severní polokoule Země na polokouli jižní a zpět.

(**2**) Britští vědci se rozhodli o rybácích hnízdících na souostroví Farne získat podrobnější informace. Vybavili proto 53 rybáků měřicím zařízením a sledovali jejich let. Celkem 47 z nich se ze svého zimoviště vrátilo zpět na Farne. Zde se tito ptáci uhnízdili nejspíš na stejném místě jako předtím. Data **dále** ukázala, že Indický oceán rybáci přeletěli bez přestávky. Svou běžnou potravu lovili za letu.

Vědcům se podařilo shromáždit důkazy o ohromujících výkonech ptáčků, kteří váží méně než průměrný mobil. V odborném článku zveřejnili také detaily o nejdelší zaznamenané ptačí migraci. Jeden sledovaný rybák dlouhoocasý totiž zdolal při přesunu z Farne do antarktického zimoviště a zpět neuvěřitelných 96 000 kilometrů. Tento ptačí rekordman započal svůj tah 25. července 2015, na pobřeží Antarktidy se dostal 3. listopadu téhož roku. Po třech měsících pobytu v této oblasti Antarktidu opustil a vydal se na zpáteční cestu. 10. dubna se ocitl na cípu jižní Afriky, **pak** pokračoval na sever a na Farne doletěl 4. května 2016.

Rybáci dlouhoocasí se dožívají až třiceti let. Někteří tedy mohou za svůj život nalétat tolik kilometrů, že by to vystačilo **skoro** na čtyři zpáteční cesty na Měsíc.

(*www.sciencedaily.com; avifauna.cz; www.idnes.cz, upraveno*)

max. 2 body

18 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

		A	N
18.1	Na souostroví Farne hnízdí celkem 2 000 rybáků dlouhoocasých.	☐	☒
18.2	Od chvíle, kdy ptačí rekordman opustil Antarktidu, do chvíle, kdy 10. dubna 2016 přistál na cípu jižní Afriky, uběhlo více než 5 měsíců.	☐	☒
18.3	Termín migrační cesta se používá výhradně v souvislosti se živočichy, kteří se přesouvají ze severní polokoule Země na polokouli jižní a zpět.	☐	☒
18.4	Trasu dlouhou 96 000 km překonal jeden rybák dlouhoocasý díky tomu, že jako jediný z tohoto druhu ptáků měl menší hmotnost než průměrný mobil.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

19 Které z následujících tvrzení je pravdivé?

(Všechna posuzovaná slovní spojení pocházejí z první části výchozího textu.)

A) Slovní spojení *kormorán chocholatý* je významově nadřazené slovnímu spojení *vodní pták*.
B) Slovní spojení *rybák dlouhoocasý* je významově nadřazené slovnímu spojení *vytrvalý letec*.
C) Slovní spojení *rybák dlouhoocasý* je významově podřazené slovnímu spojení *stěhovavý pták*.
D) Slovní spojení *kormorán chocholatý* je významově podřazené slovnímu spojení *papuchalk severní*.

Zdůvodnění

- Slovní spojení *kormorán chocholatý* je významově podřazené slovnímu spojení *vodní pták*.
- Mezi slovním spojením *rybák dlouhoocasý* a slovním spojením *vytrvalý letec* není vztah významové nadřazenosti ani podřazenosti.
- Slovní spojení *kormorán chocholatý* a slovní spojení *papuchalk severní* jsou významově souřadná.

1 bod

20 Které z následujících tvrzení o slovech tučně vyznačených ve výchozím textu <u>není</u> pravdivé?

A) Pokud slovo *právem* nahradíme slovem *oprávněně*, význam textu zůstane zachován.
B) Pokud slovo *dále* nahradíme slovem *daleko*, význam textu zůstane zachován.
C) Pokud slovo *pak* nahradíme slovem *potom*, význam textu zůstane zachován.
D) Pokud slovo *skoro* nahradíme slovem *téměř*, význam textu zůstane zachován.

Zdůvodnění

Slovo *dále* má v textu význam *pak, ještě, kromě toho* (tzn. kromě toho, že se 47 sledovaných rybáků vrátilo na Farne, data ještě ukázala, že ptáci přeletěli Indický oceán bez přestávky). Pokud bychom tedy slovo *dále* nahradili slovem *daleko*, význam textu by se změnil (*data daleko ukázala, že*…).

1 bod

21 **Úsek č. 1:** Vybavili proto 53 rybáků měřicím zařízením a sledovali jejich let.

Úsek č. 2: Zde se tito ptáci uhnízdili nejspíš na stejném místě jako předtím.

Které z následujících tvrzení o těchto dvou úsecích výchozího textu je pravdivé?

A) Pouze v úseku č. 1 je obsažena domněnka.
B) Pouze v úseku č. 2 je obsažena domněnka.
C) V každém z těchto úseků je obsažena domněnka.
D) V žádném z těchto úseků není obsažena domněnka.

Zdůvodnění

V úseku č. 2 je užito slovo *nejspíš*, které vyjadřuje určitou míru pravděpodobnosti → tvrzení, že se rybáci uhnízdili na stejném místě jako předtím, je pouze domněnkou, nikoli prokázaným faktem.

max. 3 body

22 **Vypište z <u>první části</u> výchozího textu tři zájmena.**

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Řešení

svá, tito, jejich

max. 2 body

23 **Rozhodněte o každém z následujících úseků výchozího textu, zda se v něm vyskytují dvě podstatná jména užitá ve stejném pádě (A), nebo ne (N).**

		A	N
23.1	rekordman započal svůj tah	☐	☒
23.2	svou běžnou potravu lovili za letu	☐	☒
23.3	o rybácích hnízdících na souostroví	☒	☐
23.4	v odborném článku zveřejnili také detaily	☐	☒

Zdůvodnění

23.1 – V posuzovaném úseku je podstatné jméno *rekordman* užito v 1. pádě jednotného čísla a podstatné jméno *tah* je užito ve 4. pádě jednotného čísla.

23.2 – V posuzovaném úseku je podstatné jméno *potrava* užito ve 4. pádě jednotného čísla a podstatné jméno *let* je užito v 2. pádě jednotného čísla.

23.3 – V posuzovaném úseku je podstatné jméno *rybák* užito v 6. pádě množného čísla a podstatné jméno *souostroví* je užito také v 6. pádě jednotného čísla.

23.4 – V posuzovaném úseku je podstatné jméno *článek* užito v 6. pádě jednotného čísla a podstatné jméno *detail* je užito ve 4. pádě množného čísla.

1 bod

24 Která z následujících vět obsahuje pravopisnou chybu?

A) Kvůli poškozenému lýku jedle na mítině usychají.
B) Kožíšek spícího netopýra nám připomínal měkký plyš.
C) Drzí hlodavci okamžitě vyslídili naše nouzové zásoby obilí.
D) Syčící užovka upírala své třpytivé oči na plazícího se hlemýždě.

Zdůvodnění

Podstatné jméno *mýtina* je příbuzné s vyjmenovaným slovem *mýtit*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–27

(**1**) Naše svačina často skončí v koši jen proto, že na ni nemáme chuť. Jídla bychom si ale měli vážit. Uvědomme si, že svým přístupem k potravinám ovlivňujeme budoucnost celé planety. Podle odhadů bude v roce 2050 na Zemi žít 9,7 miliard obyvatel (přitom v roce 1960 zde žily jen tři miliardy lidí). Budou mít příští generace co jíst?

Situace ale není růžová ani dnes. ***** Dostatek potravy nemá každý devátý obyvatel Země. Zároveň však potravinami plýtváme! Ve státech Evropské unie se ročně znehodnotí bezmála 89 milionů tun jídla – to je, jako by každý člověk týdně vyhodil čtyři celé pokrmy. Spolu s potravinami přijdou nazmar i paliva, hnojiva a voda použité na jejich výrobu. Navíc nesnědené potraviny většinou míří do spaloven, místo aby se užitečně rozložily na kompostu.

(**2**) Ke změně může přispět každý z nás. Inspiraci přináší třeba mezinárodní projekt *Menu pro změnu*, který se zaměřuje na zodpovědný přístup ke spotřebě potravin. Do tohoto projektu se zapojilo již devět evropských zemí včetně České republiky.

(*www.eatresponsibly.eu, upraveno*)

1 bod

25 Které z následujících tvrzení jednoznačně vyplývá z výchozího textu?

A) Hnojiva použitá na výrobu potravin se vozí do spaloven místo na kompost.
B) Za posledních šedesát let vzrostl počet obyvatel na Zemi o více než šest miliard.
C) Každý člověk žijící v některém ze států Evropské unie vyhodí jednou za týden čtyři celé pokrmy.
D) Do projektu *Menu pro změnu* se začlenila Česká republika a dalších osm evropských zemí.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti D) dokládá pasáž, která je ve výchozím textu vyznačena barevně.

1 bod

26 Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

A) Někteří lidé totiž už teď trpí hlady.
B) Většina lidí na Zemi už teď trpí hlady.
C) Vždyť někteří lidé už naštěstí hlady netrpí.
D) Vždyť většina lidí na Zemi už naštěstí hlady netrpí.

Zdůvodnění

V druhém odstavci výchozího textu je čtenář nejprve informován o celkové situaci (*Situace ale není růžová ani dnes.*), poté je v textu vynecháno místo. Na tomto místě tedy musí být věta, v níž je poukázáno na nějaký negativní jev – tímto jevem je hladovění. Z věty *Dostatek potravy nemá každý devátý obyvatel Země*, která bezprostředně navazuje na vynechané místo, vyplývá, že nedostatkem potravy trpí menšina (tzn. někteří lidé), nikoli většina lidí.

Je tedy zřejmé, že na vynechané místo patří větný celek, v němž je obsažena informace o hladovění, které se týká jen některých obyvatel Země: *Situace ale není růžová ani dnes. Někteří lidé totiž už teď trpí hlady. Dostatek potravy nemá každý devátý obyvatel Země.*

1 bod

27 Které z následujících tvrzení o větách podtržených ve výchozím textu je pravdivé?

A) V každé z těchto vět se vyskytuje sloveso užité v podmiňovacím způsobu.
B) V žádné z těchto vět se nevyskytuje sloveso užité v podmiňovacím způsobu.
C) Sloveso užité v podmiňovacím způsobu se vyskytuje pouze ve větě z první části textu.
D) Sloveso užité v podmiňovacím způsobu se vyskytuje pouze ve větě z druhé části textu.

Zdůvodnění

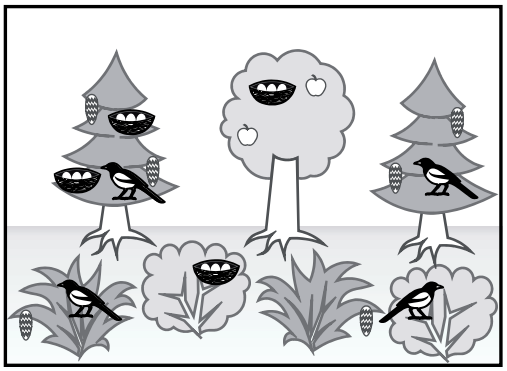
- Ve větě z první části textu se vyskytuje sloveso *mít* užité v podmiňovacím způsobu (*měli bychom*) a sloveso *vážit si* užité v infinitivu, který slovesný způsob nevyjadřuje.
- Ve větě z druhé části textu se vyskytuje sloveso *moct* užité v oznamovacím způsobu (*může*) a sloveso *přispět* užité v infinitivu, který slovesný způsob nevyjadřuje.

max. 4 body

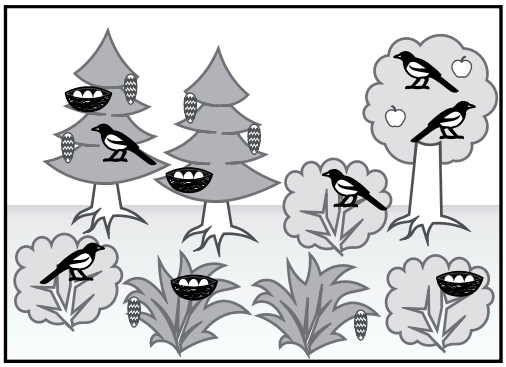
28 Přiřaďte k jednotlivým obrázkům (28.1–28.4) odpovídající popis (A–F).

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

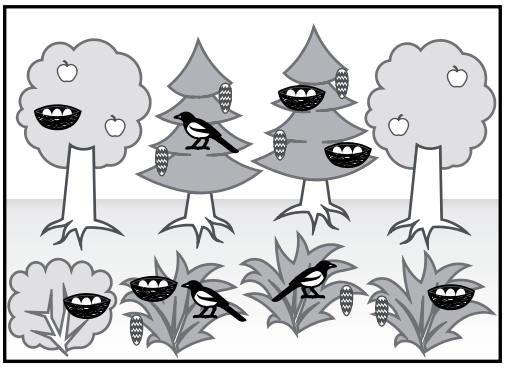
28.1

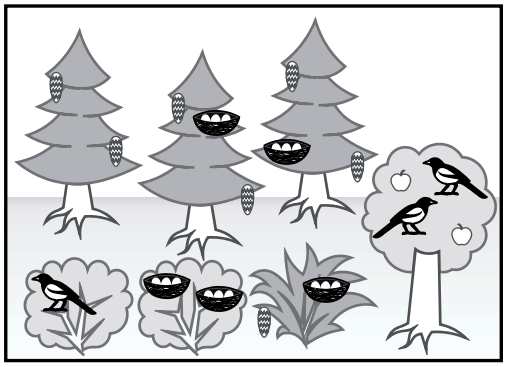
28.2

28.3

28.4

(*CZVV*)

A) Celkový počet strak je lichý. Polovina ze všech hnízd je na stromech. Listnatých stromů je méně než jehličnatých.

B) Listnatých dřevin je lichý počet. Stromů není méně než keřů. Na všech keřích dohromady je více strak než hnízd.

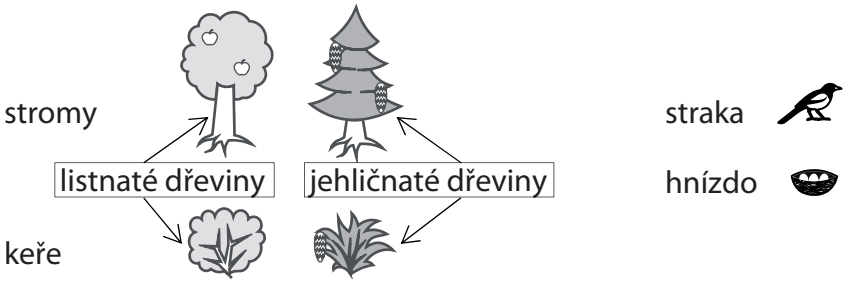
C) Listnatých stromů je lichý počet. Polovinu ze všech jehličnatých dřevin tvoří keře. Na všech stromech dohromady je více hnízd než strak.

D) Jehličnatých dřevin je sudý počet. Na keřích je méně strak než na stromech. Počet hnízd na stromech není shodný s počtem hnízd na keřích.

E) Jehličnatých stromů je sudý počet. Na všech stromech dohromady je méně strak než hnízd. Počet hnízd na stromech je shodný s počtem hnízd na keřích.

F) Celkový počet hnízd je sudý. Méně než polovinu ze všech listnatých dřevin tvoří stromy. Počet jehličnatých stromů není shodný s počtem jehličnatých keřů.

Vysvětlivky:

Řešení

28.1 – C)

28.2 – A)

28.3 – E)

28.4 – D)

Žádný z uvedených obrázků neodpovídá ani možnosti B), ani možnosti F).

Konal(a) zkoušku ☐ Vyloučen(a) ☐ Nepřítomen(na) či nedokončil(a) ☐

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 5A

Jméno a příjmení

DIDAKTICKÝ TEST – STRANA 1–2

	A	B	C	D
1	☐	☐	☐	☐
2	☐	☐	☐	☐
3	☐	☐	☐	☐

4	A	N
4.1	☐	☐
4.2	☐	☐
4.3	☐	☐
4.4	☐	☐

5

5.1

5.2

6	A	N
6.1	☐	☐
6.2	☐	☐
6.3	☐	☐
6.4	☐	☐

7

7.1 podmět:

přísudek:

7.2 podmět:

přísudek:

	A	B	C	D
8	☐	☐	☐	☐
9	☐	☐	☐	☐
10	☐	☐	☐	☐
11	☐	☐	☐	☐

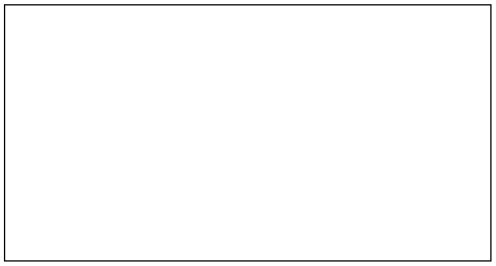
12	A	N
12.1	☐	☐
12.2	☐	☐
12.3	☐	☐
12.4	☐	☐

13	A	B	C	D	E
13.1	☐	☐	☐	☐	☐
13.2	☐	☐	☐	☐	☐
13.3	☐	☐	☐	☐	☐

14

15

16	A	B	C	D	E	F
První část						
Druhá část						
Třetí část						
Čtvrtá část						
Pátá část						
Šestá část						

17

17.1 hlad je nejlepší_____

17.2 jako _____ po dešti

18	A	N
18.1		
18.2		
18.3		
18.4		

	A	B	C	D
19				
20				
21				

22

23	A	N
23.1		
23.2		
23.3		
23.4		

	A	B	C	D
24				
25				
26				
27				

28	A	B	C	D	E	F
28.1						
28.2						
28.3						
28.4						